C/2024/6819

2024.11.29.

A TANÁCS AJÁNLÁSA

(2024. október 21.)

Olaszország gazdaság-, költségvetési, foglalkoztatás- és strukturális politikájáról

(C/2024/6819)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre és különösen annak 121. cikke (2) bekezdésére és 148. cikke (4) bekezdésére,

tekintettel a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről, valamint az 1466/97/EK tanácsi rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2024. április 29-i (EU) 2024/1263 európai parlamenti és tanácsi rendeletre [1] és különösen annak 3. cikke (3) bekezdésére,

tekintettel a makrogazdasági egyensúlyhiányok megelőzéséről és kiigazításáról szóló, 2011. november 16-i 1176/2011/EU európai parlamenti és tanácsi rendeletre [2] és különösen annak 6. cikke (1) bekezdésére,

tekintettel az Európai Bizottság ajánlására,

tekintettel az Európai Parlament állásfoglalásaira,

tekintettel az Európai Tanács következtetéseire,

tekintettel a Foglalkoztatási Bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdasági és Pénzügyi Bizottság véleményére,

tekintettel a szociális védelemmel foglalkozó bizottság véleményére,

tekintettel a Gazdaságpolitikai Bizottság véleményére,

mivel:

(1) Az (EU) 2021/241 európai parlamenti és tanácsi rendelet [3], amely létrehozta a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközt (a továbbiakban: az Eszköz), 2021. február 19-én lépett hatályba. Az Eszköz reformok és beruházások végrehajtásához nyújt pénzügyi támogatást a tagállamoknak, az Unió által finanszírozott fiskális impulzust biztosítva. A gazdaságpolitikai koordináció európai szemeszterének prioritásaival összhangban az Eszköz segít elérni a gazdasági és társadalmi helyreállítást, valamint végrehajtani a fenntartható reformokat és beruházásokat, különösen a zöld és a digitális átállás előmozdítását, valamint a tagállamok gazdaságának reziliensebbé tételét szolgáló reformokat és beruházásokat. Közép- és hosszú távon szintén segít megerősíteni az államháztartás helyzetét, valamint fellendíteni a növekedést és a munkahelyteremtést, javítani az Unión belüli területi kohéziót, és támogatni a szociális jogok európai pillérének folytatódó végrehajtását.

(2) A 2023. február 27-én elfogadott (EU) 2023/435 európai parlamenti és tanácsi rendelet [4] (a továbbiakban: REPowerEU-rendelet) célja fokozatosan megszüntetni az Unió függőségét az orosz fosszilistüzelőanyag-behozataltól. Ez segítene elérni az energiabiztonságot és diverzifikálni az Unió energiaellátását, növelve ugyanakkor a megújuló energiaforrások elterjedését, az energiatárolási kapacitásokat és az energiahatékonyságot. Olaszország új REPowerEU-fejezettel egészítette ki a nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét olyan kulcsfontosságú reformok és beruházások finanszírozása érdekében, amelyek segíteni fogják a REPowerEU célkitűzéseinek elérését.

(3) 2023. március 16-án a Bizottság kiadta „Az EU hosszú távú versenyképessége: előretekintés a 2030 utáni időszakra” című közleményt annak érdekében, hogy megalapozza a szakpolitikai döntéseket, és megteremtse a növekedés fokozásához szükséges keretfeltételeket. A közlemény kilenc egymást kölcsönösen megerősítő tényező tekintetében határozza meg a versenyképesség keretfeltételeit. Az említett tényezők közül a magántőkéhez való hozzáférés, a kutatás és innováció, az oktatás és a készségek, valamint a működő egységes piac emelkedik ki a reformok és

[1] HL L, 2024/1263, 2024.4.30., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.
[2] HL L 306., 2011.11.23., 25. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/1176/oj.
[3] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/241 rendelete (2021. február 12.) a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz létrehozásáról (HL L 57., 2021.2.18., 17. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/241/oj).
[4] Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2023/435 rendelete (2023. február 27.) az (EU) 2021/241 rendeletnek a helyreállítási és rezilienciaépítési tervekbe beillesztendő REPowerEU-fejezet tekintetében történő módosításáról, valamint az 1303/2013/EU rendelet, az (EU) 2021/1060 rendelet és az (EU) 2021/1755 rendelet, valamint a 2003/87/EK irányelv módosításáról (HL L 63., 2023.2.28., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/435/oj).

a beruházások alapvető szakpolitikai prioritásaiként a jelenlegi termelékenységi kihívások kezelése, valamint az Unió és tagállamai hosszú távú versenyképességének fokozása céljából. 2024. február 14-én a Bizottság kiadta „Az egységes piac aktuális helyzete: az egységes piacról és a versenyképességről szóló 2024. évi éves jelentés” című közleményt. Az említett közlemény részletesen ismerteti az európai egységes piac versenyképességi erősségeit és kihívásait, a beazonosított kilenc versenyképességi tényező szerint követve az éves fejleményeket.

(4) 2023. november 21-én a Bizottság elfogadta a 2024. évi éves fenntartható növekedési jelentést, megadva a gazdaságpolitikai koordináció 2024. évi európai szemeszterének startját. 2024. március 22-én az Európai Tanács jóváhagyta a 2024. évi éves fenntartható növekedési jelentés prioritásait, amelyek a versenyképes fenntarthatóság négy dimenziója köré összpontosulnak. 2023. november 21-én a Bizottság – az 1176/2011/EU rendelet alapján – elfogadta a riasztási mechanizmus keretében készült 2024. évi jelentést is, amelyben Olaszországot azon tagállamok egyikeként azonosította, amelyeket érinthet az egyensúlyhiány, vagy fennáll ennek kockázata, és amelyek tekintetében részletes felülvizsgálatra volna szükség. Ugyanezen a napon a Bizottság elfogadta az Olaszország 2024. évi költségvetésiterv-javaslatára vonatkozó véleményt. A Bizottság az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló tanácsi ajánlásra vonatkozó ajánlást is elfogadott és a 2024. évi együttes foglalkoztatási jelentésre vonatkozó javaslatot, amely elemzi a foglalkoztatási iránymutatások és a szociális jogok európai pillérében foglalt elvek végrehajtását. A Tanács 2024. április 12-én elfogadta az euroövezet gazdaságpolitikájáról szóló ajánlást ([5]) (a továbbiakban: az euroövezetről szóló 2024. évi ajánlás) és 2024. március 11-én az együttes foglalkoztatási jelentést.

(5) 2024. április 30-án hatályba lépett az Unió új gazdasági kormányzási kerete. A keret magában foglalja a gazdaságpolitikák hatékony összehangolásáról és a többoldalú költségvetési felügyeletről szóló, új (EU) 2024/1263 rendeletet, a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról szóló, módosított 1467/97/EK tanácsi rendeletet ([6]) és a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről szóló, módosított 2011/85/EU tanácsi irányelvet ([7]) is. Az új gazdasági kormányzási keret célkitűzései: reformok és beruházások végrehajtásával előmozdítani a rendezett és fenntartható államháztartást, a fenntartható és inkluzív növekedést, valamint a rezilienciát, továbbá megelőzni a túlzott költségvetési hiányt. Az új gazdasági kormányzási keret előmozdítja a nemzeti felelősségvállalást is, és fokozott hangsúlyt helyez a középtávra, hatékonyabb és következetesebb végrehajtással kombinálva mindezt. Minden egyes tagállamnak nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervet kell benyújtania a Tanácsnak és a Bizottságnak. A nemzeti középtávú költségvetési-strukturális terv a tagállam költségvetési, reform- és beruházási kötelezettségvállalásait tartalmazza, a nemzeti törvényhozási ciklus rendes hosszától függően, 4 vagy 5 éves tervezési időhorizontra vonatkozóan. A nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervekben foglalt nettó kiadási ([8]) pályának meg kell felelnie az (EU) 2024/1263 rendelet követelményeinek, többek között azon követelményeknek, hogy az államadósságot a kiigazítási időszak végére megalapozottan csökkenő pályára kell állítani, vagy ilyen pályán kell tartani, vagy annak a bruttó hazai termék (GDP) 60 %-a alatti prudens szinten kell maradnia, továbbá az államháztartási hiányt középtávon a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték alá kell csökkenteni, illetve az alatt kell tartani. Amennyiben egy tagállam elkötelezi magát az (EU) 2024/1263 rendeletben meghatározott kritériumoknak megfelelő releváns reformok és beruházások mellett, a kiigazítási időszak legfeljebb három évvel meghosszabbítható. Az említett nemzeti középtávú költségvetési-strukturális tervek elkészítésének támogatása céljából a Bizottság 2024. június 21-én iránymutatást tett közzé a tagállamok által a nemzeti középtávú költségvetési-strukturális terveikben és az elért eredményekről szóló éves jelentéseikben nyújtandó információkra vonatkozóan. Az (EU) 2024/1263 rendelet 5. és 36. cikkének megfelelően a Bizottság – adott esetben – referenciapályát és technikai információkat továbbított a tagállamok számára. A tagállamoknak 2024. szeptember 20-ig kell benyújtaniuk nemzeti középtávú költségvetési-strukturális terveiket, kivéve, ha a tagállam és a Bizottság megállapodik a határidő észszerű időtartammal történő meghosszabbításáról. A tagállamok – a nemzeti jogi keretükkel összhangban – megvitathatják a középtávúterv-tervezetüket a nemzeti parlamentjükkel, felkérhetik a független költségvetési intézményeket véleménynyilvánításra, valamint konzultációt folytathatnak a szociális partnerekkel és más nemzeti érdekelt felekkel.

([5]) A Tanács ajánlása (2024. április 12.) az euroövezet gazdaságpolitikájáról (HL C, C/2024/2807, 2024.4.23., ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2807/oj).

([6]) A Tanács 1467/97/EK rendelete (1997. július 7.) a túlzott hiány esetén követendő eljárás végrehajtásának felgyorsításáról és pontosításáról (HL L 209., 1997.8.2., 6. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/oj).

([7]) A Tanács 2011/85/EU irányelve (2011. november 8.) a tagállamok költségvetési keretrendszerére vonatkozó követelményekről (HL L 306., 2011.11.23., 41. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/oj).

([8]) Az (EU) 2024/1263 rendelet 2. cikkének 2. pontjában meghatározott „nettó kiadás”: i. a kamatkiadások, ii. a diszkrecionális bevételi intézkedések, iii. az uniós alapokból származó bevételek által teljes mértékben fedezett, uniós programokkal kapcsolatos kiadások, iv. az Unió által finanszírozott programok társfinanszírozásával kapcsolatos nemzeti kiadások, v. a munkanélküli ellátásokra fordított kiadások ciklikus elemei, valamint vi. az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések nélkül számított kormányzati kiadás.

(6) 2024-ben a gazdaságpolitikai koordináció európai szemesztere továbbra is az Eszköz végrehajtásával összhangban alakul. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervek teljes körű végrehajtása továbbra is elengedhetetlen az európai szemeszter szerinti szakpolitikai prioritások teljesítéséhez, mivel a tervek segítenek hatékonyan kezelni az elmúlt években kiadott releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások összességét vagy jelentős részét. A 2019., 2020., 2022. és 2023. évi országspecifikus ajánlások ugyanolyan relevánsak maradnak az (EU) 2021/241 rendelet 14., 18. és 21. cikkével összhangban felülvizsgált, aktualizált vagy módosított helyreállítási és rezilienciaépítési tervek tekintetében is.

(7) 2021. április 30-án Olaszország – az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (1) bekezdésével összhangban – benyújtotta nemzeti helyreállítási és rezilienciaépítési tervét a Bizottsághoz. Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke értelmében a Bizottság – az említett rendelet V. mellékletében foglalt értékelési iránymutatásokkal összhangban – értékelte a helyreállítási és rezilienciaépítési terv relevanciáját, eredményességét, hatékonyságát és következetességét. 2021. július 13-án a Tanács elfogadta az Olaszország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló végrehajtási határozatát ([9]), amelyet az (EU) 2021/241 rendelet 18. cikkének (2) bekezdése alapján 2023. december 8-án módosítottak a vissza nem térítendő pénzügyi támogatásra vonatkozó maximális pénzügyi hozzájárulás aktualizálása, valamint a REPowerEU-fejezet beillesztése céljából ([10]). A részletek folyósításának feltétele, hogy a Bizottság – az (EU) 2021/241 rendelet 24. cikkének (5) bekezdésével összhangban – határozatot fogadjon el, amely megállapítja, hogy Olaszország kielégítően teljesítette a tanácsi végrehajtási határozatban meghatározott releváns mérföldköveket és célokat. A kielégítő teljesítés előfeltétele, hogy a korábbi mérföldkövek és célok terén ne következzen be visszalépés.

(8) 2024. április 30-án Olaszország – az 1466/97/EK tanácsi rendelet ([11]) 4. cikkének (1) bekezdésével összhangban – benyújtotta a 2024. évi nemzeti reformprogramját és a 2024. évi stabilitási programját. Az (EU) 2021/241 rendelet 27. cikkével összhangban a 2024. évi nemzeti reformprogram Olaszországnak a helyreállítási és rezilienciaépítési terv megvalósítása terén tett előrehaladásról szóló, félévenkénti jelentését is tükrözi.

(9) 2024. június 19-én a Bizottság közzétette az Olaszországra vonatkozó, 2024. évi országjelentést. Ebben értékelte a Tanács által 2019 és 2023 között elfogadott releváns országspecifikus ajánlások végrehajtása terén Olaszország által elért eredményeket, és számba vette a helyreállítási és rezilienciaépítési terv Olaszország általi végrehajtását. Az említett elemzés alapján az országjelentés hiányosságokat azonosított a helyreállítási és rezilienciaépítési terv által nem vagy csak részben kezelt kihívásokat illetően, valamint újonnan felmerült és kialakulóban lévő kihívásokat. A jelentés szintén értékelte az Olaszország által a szociális jogok európai pillérének végrehajtása és a foglalkoztatásra, a készségekre és a szegénység csökkentésére vonatkozó kiemelt uniós célok elérése, valamint az Egyesült Nemzetek fenntartható fejlődési céljainak megvalósítása terén elért eredményeket.

(10) A Bizottság – az 1176/2011/EU rendelet 5. cikke alapján – Olaszország vonatkozásában részletes felülvizsgálatot végzett. A Bizottság szolgálatai által az említett rendelet alkalmazásával összefüggésben Olaszország makrogazdasági sebezhetőségeire vonatkozóan végzett értékelés főbb megállapításait 2024 áprilisában tették közzé. A 2023-ban megállapított túlzott egyensúlyhiányt követően a Bizottság 2024. június 19-én megállapította, hogy Olaszországban makrogazdasági egyensúlyhiány áll fenn. Mindenekelőtt továbbra is fennállnak a magas államadóssághoz és a gyenge termelékenységnövekedéshez kapcsolódó sebezhetőségek, amihez munkaerőpiaci sérülékenységek és a pénzügyi ágazat fennmaradó gyengeségei társulnak, amelyek határokon átnyúló jelentőséggel bírnak. Olaszország GDP-arányos államadóssága jelentősen csökkent a Covid19 okozta válság alatti csúcs óta, elsősorban a nominális GDP erőteljes növekedésének köszönhetően. Az államadósság-ráta azonban még mindig magas, 2023-ban meghaladta a GDP 137 %-át, és a csökkenő tendencia az előrejelzések szerint idén és jövőre is visszájára fordul. Ez a visszafordulás a jelentős adósságnövelő SFA-tételeknek, a még mindig jelentős, bár csökkenő államháztartási hiánynak, valamint az alacsonyabb nominális GDP-növekedésnek tulajdonítható. A termelékenység növekedése összességében és átlagosan pozitív, de korlátozott volt, ami megerősíti, hogy reformokra és beruházásokra van szükség a strukturális hiányosságok leküzdése és a termelékenységnövekedés kedvező feltételeinek előmozdítása érdekében. A munkaerőpiaci feltételek az elmúlt években javultak, és nem eredményeztek bérnyomást. A munkaerőpiaci részvétel rekordszintre emelkedett, bár ez a szint még mindig viszonylag alacsony. A pénzügyi szektor tovább erősödött a banki eszközök minőségének és a bankok jövedelmezőségének javulásával, miközben az olasz bankok mérlegében bár csökkenő mértékű, de még mindig jelentős az államadósságnak és az államilag garantált hiteleknek való kitettség. A szakpolitikai intézkedések kedvezően hatottak a sebezhetőségek kezelése szempontjából, többek között a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtása révén, amely többek között előmozdítja a termelékenység és a potenciális GDP növekedését, ami hosszabb távon hozzájárul az államadósság-ráta csökkentéséhez. Továbbra is alapvető fontosságú a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtási ütemének fenntartása, és további szakpolitikai erőfeszítések is előnyösek lennének. A magas

([9]) ST 10160/21 INIT; ST 10160/21 ADD 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 1; ST 10160/21 ADD 1 REV 2.

([10]) A Tanács végrehajtási határozata (2023. december 8.) az Olaszország helyreállítási és rezilienciaépítési terve értékelésének jóváhagyásáról szóló, 2021. július 13-i végrehajtási határozat módosításáról (ST 16051/23 INIT és ST 16051/23 ADD 1).

([11]) A Tanács 1466/97/EK rendelete (1997. július 7.) a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról (HL L 209., 1997.8.2., 1. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1466/oj).

államadósság arányának csökkentése érdekében egyértelműen további intézkedésekre van szükség. A megreformált Stabilitási és Növekedési Paktum, beleértve a túlzott hiány esetén követendő eljárást is, megfelelő és erős felügyeleti mechanizmust kínál a költségvetési fenntarthatósági kockázatok kezelésére és a makrogazdasági egyensúlyhiány kezelésére szolgáló eljárás szerinti felügyelet kiegészítésére.

(11) Az Eurostat által hitelesített adatok szerint Olaszország GDP-arányos államháztartási hiánya a 2022. évi 8,6 %-ról 2023-ban 7,4 %-ra csökkent, a GDP-arányos államadósság pedig a 2022. év végi 140,5 %-ról 2023 végén 137,3 %-ra csökkent. A „2024. évi költségvetés-politikai iránymutatás" című, 2023. március 8-i bizottsági közleményben foglalt bejelentésnek megfelelően a Bizottság – a 2023. évi tényadatok alapján – a meglévő jogi rendelkezésekkel összhangban megteszi az első lépést a hiányalapú túlzotthiány-eljárás megindítása céljából. 2024. június 19-én a Bizottság a Szerződés 126. cikkének (3) bekezdése szerinti jelentést adott ki. Az említett jelentés értékelte Olaszország költségvetési helyzetét, mivel az államháztartási hiány 2023-ban meghaladta a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott hiány-referenciaértéket. A jelentés arra a következtetésre jutott, hogy – az említett értékelés fényében és a Gazdasági és Pénzügyi Bizottságnak a Szerződés 126. cikkének (4) bekezdése alapján kifejezett véleménye mérlegelését követően – a Bizottság 2024 júliusában Olaszországra vonatkozóan a túlzotthiány-eljárás megindítását szándékozik javasolni, arra téve javaslatot, hogy a Tanács – a Szerződés 126. cikke (6) bekezdése alapján – fogadjon el határozatot a túlzotthiány-helyzet olaszországi fennállásának megállapításáról.

(12) A Tanács 2022. július 12-én azt ajánlotta ([12]), hogy Olaszország 2023-ban folytasson prudens költségvetési politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások növekedését a potenciális kibocsátás középtávú növekedése alatt tartja ([13]), figyelembe véve az energiaár-emelkedésnek leginkább kitett háztartásoknak és vállalkozásoknak, valamint az Ukrajnából menekülőknek nyújtott ideiglenes és célzott támogatás fenntartását. Ugyanakkor azt ajánlotta, hogy Olaszország álljon készen a folyó kiadásoknak a változó helyzethez történő kiigazítására. Ajánlotta továbbá, hogy Olaszország bővítse a zöld és a digitális átállásra, valamint a REPowerEU kezdeményezés figyelembevételével az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat, többek között az Eszköz és más uniós források felhasználásával. A Bizottság becslései szerint 2023-ban a költségvetési irányvonal ([14]) enyhén expanzív volt – a GDP 0,3 %-ának megfelelő mértékben –, magas inflációs környezetben. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások 2023. évi növekedése a GDP 1,0 %-ának megfelelő restriktív hatást gyakorolt a költségvetési irányvonalra, és összhangban volt a 2022. július 12-i tanácsi ajánlással. A nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadások restriktív hatása arra vezethető vissza, hogy a GDP 1,4 százalékpontjával csökkentek az energiaár-emelkedés nyomán a háztartások és a vállalkozások támogatása érdekében hozott (célzott és nem célzott) szükséghelyzeti támogatási intézkedések nettó költségei. A nemzeti finanszírozású (a diszkrecionális bevételi intézkedések nélkül számított) elsődleges folyó kiadások növekedésének fő mozgatórugóját a nyugdíjak és a munkát terhelő adóék csökkentése jelentette. Az Eszköz és más uniós alapok keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatások által finanszírozott kiadások 2023-ban a GDP 1,2 %-át tették ki. A nemzeti finanszírozású beruházások 2023-ban a GDP 2,9 %-át tették ki, ami 2022-höz képest 0,3 százalékpontos növekedést jelent. Olaszország addicionális beruházásokat finanszírozott az Eszközből és más uniós alapokból. Nevezetesen, a zöld és digitális átállásra, valamint az energiabiztonságra irányuló közberuházásokat finanszírozott, például az intelligens hálózatok megerősítését, a „tirrén összeköttetés" kiépítését, a gyors tömegközlekedési rendszerek fejlesztését, a barnamezős területek hidrogéntermelését, a gyors internetkapcsolatokat és a közigazgatás digitalizálását. E közberuházásokat részben az Eszközből és más uniós alapokból finanszírozzák.

(13) A 2024. évi stabilitási programban a költségvetési előrejelzéseket alátámasztó makrogazdasági forgatókönyv 2024-ben 1,0 %-os és 2025-ben 1,2 %-os reál-GDP-növekedést prognosztizál, ugyanakkor a harmonizált fogyasztói árindexszel (HICP) mért inflációt 2024-ben 1,2 %-ra és 2025-ben 1,8 %-ra prognosztizálja. A GDP-arányos államháztartási hiány 2024-ben változatlan forgatókönyv mellett a prognózis szerint 4,3 %-ra csökken, 2025-ben pedig a GDP 3,7 %-ára, míg a GDP-arányos államadósság 2024 végére várhatóan – 0,5 százalékponttal – 137,8 %-ra, 2025 végére pedig 138,9 %-ra nő. 2025 után – az előrejelzések szerint – az államháztartási hiány csökken: 2026-ban a GDP 3,0 %-ára és 2027-ban 2,2 %-ára. Ezért az államháztartási hiány – a prognózis szerint – 2026-tól nem fogja meghaladni a Szerződés által a GDP 3 %-ában meghatározott hiány-referenciaértéket. Viszont 2025 után – az előrejelzések szerint – a GDP-arányos államadósság 2026-ban tovább növekszik a GDP 139,8 %-ára, majd pedig 2027-ben, egészen kis mértékben, a 139,6 %-ára csökken.

([12]) A Tanács ajánlása (2022. július 12.) Olaszország 2022. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Olaszország 2022. évi stabilitási programját (HL C 334., 2022.9.1., 96. o.).

([13]) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése alapján Olaszország esetében a potenciális kibocsátás középtávú növekedése nominális értéken 2023-ban 5,9 %-ra tehető, a tízéves átlagos potenciális reálnövekedési ráta és a 2023. évi GDP-deflátor alapján.

([14]) A költségvetési irányvonal az államháztartás mögöttes költségvetési pozíciójában bekövetkezett éves változás mérőszáma. Mind a nemzeti finanszírozású, mind az uniós költségvetésből finanszírozott költségvetési politikákból eredő gazdasági impulzus értékelésére irányul. A költségvetési irányvonal i. a középtávú potenciális növekedés és ii. a diszkrecionális bevételi intézkedéseket nem tartalmazó elsődleges kiadások változása közötti különbözetként mérhető (és az elsődleges kiadások nem tartalmazzák a Covid19-válsággal kapcsolatos ideiglenes szükséghelyzeti intézkedéseket sem), de az elsődleges kiadások tartalmazzák az Eszköz és más uniós alapok keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatások (grants) által finanszírozott kiadásokat.

(14) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a reál-GDP 2024-ben 0,9 %-kal és 2025-ben 1,1 %-kal nő, és a HICP-infláció 2024-ben 1,6 %-on és 2025-ben 1,9 %-on áll majd.

(15) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése 2024-re a GDP 4,4 %-ának megfelelő államháztartási hiányt prognosztizál, míg a GDP-arányos államadósság 2024 végére 138,6 %-ra nő. A hiány 2024-re prognosztizált csökkenése főként az energiatámogatási intézkedések teljes megszüntetését és a lakásfelújításhoz kapcsolódó adójóváírások jóval alacsonyabb költségvetési költségét tükrözi (a GDP 0,25 %-a a 2023. évi mintegy 3,5 %-ról), ami a jogszabályok olyan változásainak tudható be, amelyek az új adójóváírások statisztikai besorolásához is vezettek (míg a korábbi adójóváírások a „fizetendő" minősítést kapták). A GDP-arányos államadósság 2024. évi növekedése az SFA-tételek erőteljes növekedését tükrözi, amely a 2021–2023-as lakásfelújítási adójóváírások pénzforgalomra gyakorolt késleltetett hatásának tulajdonítható, amelyet eredményszemléleti alapon már elszámoltak a hiányban. A Bizottság becslései alapján a költségvetési irányvonal az előrejelzés szerint 2024-ben a GDP 3,1 %-ával szűkül.

(16) A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint az Eszköz keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatásokkal („*grants*") finanszírozott kiadások nagysága 2024-ben várhatóan a GDP 0,6 %-a, szemben a 2023. évi 0,8 %-kal. Az Eszköz keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatásokkal finanszírozott kiadások magas színvonalú beruházásokat és termelékenységnövelő reformokat fognak lehetővé tenni anélkül, hogy közvetlen hatást gyakorolnának Olaszország államháztartási egyenlegére vagy államadósságára. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint 2024-ben várhatóan a kiadásoknak a GDP 1,3 %-át kitevő részét fedezik az Eszközből származó kölcsönökből, szemben a 2023. évi 0,3 %-kal.

(17) A Tanács 2023. július 14-én azt ajánlotta ([15]), hogy Olaszország folytasson prudens költségvetés-politikát, különösen azáltal, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások ([16]) nominális növekedését 2024-ben legfeljebb 1,3 %-ra korlátozza. A 2023. évi költségvetésük végrehajtása és a 2024. évi költségvetésiterv-javaslatuk elkészítése során a tagállamoknak figyelembe kellett venniük azt, hogy a Bizottság – a 2023. évi tényadatok alapján – javasolni fogja a Tanácsnak a hiányalapú túlzotthiány-eljárások megindítását. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint Olaszország nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadásai 2024-ben várhatóan 2,8 %-kal csökkennek ([17]), ami az ajánlott maximális növekedési ráta alatt van. A nettó nemzeti finanszírozású elsődleges kiadások ajánlott maximális növekedési rátáját meghaladó ezen többletkiadások 2024-ben a GDP 2,0 %-át teszik ki. Azonban 2023-ban a nettó kiadások magasabbak voltak az ajánlás idején vártnál (a GDP 2,9 %-ával). Ha a 2023. évi nettó kiadások azonosak lettek volna az ajánlás idején várttal, a 2024. évi nettó kiadások így keletkező növekedési rátája a GDP 0,9 %-ával haladta volna meg az ajánlott növekedési rátát. Ezért a Bizottság értékelése szerint – a 2023-ban a vártnál magasabb nettó kiadásokból eredő bázishatás figyelembevétele mellett – fennáll annak a kockázata, hogy a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások nem felelnek meg teljes mértékben az ajánlásnak.

(18) Ezen kívül a Tanács azt ajánlotta, hogy Olaszország 2023–2024-ben a lehető leghamarabb vezesse ki a hatályban lévő szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket, és az így keletkező megtakarításokat fordítsa az államháztartási hiány csökkentésére. A Tanács továbbá azt ajánlotta, hogy ha az újbóli energiaár-emelkedések új vagy folytatódó támogatási intézkedéseket tesznek szükségessé, Olaszországnak biztosítania kell, hogy az ilyen támogatási intézkedések a kiszolgáltatott helyzetben lévő háztartások és vállalkozások védelmére irányuljanak, fiskálisan finanszírozhatóak legyenek, és megőrizzék az energiamegtakarításra irányuló ösztönzőket. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint az energiatámogatási intézkedések nettó költségvetési költsége ([18]) a becslések szerint 2023-ban a GDP 1,0 %-át, valamint az előrejelzések szerint 2024-ben a 0,0 %-át teszi ki. Ha a kapcsolódó megtakarításokat a tanácsi ajánlásnak megfelelően az államháztartási hiány csökkentésére használnák fel, az említett előrejelzések 2024-ben a GDP 1,0 %-ának megfelelő költségvetési kiigazítást jelentenének, miközben a nemzeti finanszírozású nettó elsődleges kiadások ([19]) az említett évben a GDP 2,7 %-ának megfelelő restriktív hatást

([15]) A Tanács ajánlása (2023. július 14.) Olaszország 2023. évi nemzeti reformprogramjáról, amelyben véleményezi Olaszország 2023. évi stabilitási programját (HL C 312., 2023.9.1., 105. o.).

([16]) A nettó elsődleges kiadások alatt a következők nélkül számított nemzeti finanszírozású kiadásokat értjük: i. diszkrecionális bevételi intézkedések, ii. kamatkiadások, iii. ciklikus munkanélküliségi kiadások, valamint iv. egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések.

([17]) Ez figyelembe veszi a 2024-ben a GDP 0,04 %-át kitevő egyszeri intézkedéseket, amelyek a korábbi adózási helyzetüket önkéntesen, csökkentett szankciók és bírságok mellett rendező adófizetőkhöz kapcsolódó különböző forrásadókkal és bevételekkel kapcsolatosak (úgynevezett „*tregua fiscale*"), amelyeket a 2023 májusában Olaszországot sújtó áradásokhoz kapcsolódó beavatkozások kompenzálnak (valamint a 2023-ban a GDP 0,3 %-át kitevő egyszeri intézkedéseket, amelyek a korábbi adózási helyzetüket önkéntesen, csökkentett szankciók és bírságok mellett rendező adófizetőkhöz kapcsolódó különböző forrásadókkal és bevételekkel kapcsolatosak (úgynevezett „*tregua fiscale*"), amelyeket csak részben kompenzálnak a 2023 májusában Olaszországot sújtó áradásokhoz kapcsolódó beavatkozások). A Tanács 2023. július 14-én hivatkozott az Olaszországot 2023 májusában sújtó pusztító árvizekre is, és egyetértett azzal, hogy az ezen árvizekhez kapcsolódó közvetlen szükséghelyzeti támogatás költségeit figyelembe veszik a megfelelés későbbi értékelése során, és elvben egyszeri és ideiglenes intézkedéseknek minősülnek.

([18]) A számadat az említett intézkedések éves költségvetési költségének szintjét mutatja, beleértve a bevételeket és kiadásokat, és adott esetben az energiaszolgáltatók váratlan nyereségére kivetett adókból származó bevételek nélkül.

([19]) E hatás, amely a nominális GDP arányaként fejezhető ki, az elsődleges államháztartási kiadások változásának és a középtávú (tízéves) átlagos potenciális nominális GDP-növekedésnek az összevetéséből adódik, ahol az elsődleges államháztartási kiadások nem tartalmazzák i. a diszkrecionális bevételi intézkedések járulékos költségvetési hatását, ii. az egyszeri kiadásokat, iii. a ciklikus munkanélküliségi kiadásokat, valamint iv. a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszköz és más uniós alapok vissza nem térítendő támogatásaiból finanszírozott kiadásokat.

gyakorolnak a költségvetési irányvonalra. Ez utóbbit azonban az egyéb tőkekiadásoknak a GDP 3,2 %-át kitevő restriktív hatása okozza, ami főként a lakásfelújítási adójóváírásokhoz kapcsolódó támogatások (15) preambulumbekezdésben említett 2024. évi jelentős csökkentésére vonatkozik. Ugyanakkor a nettó nemzeti finanszírozású elsődleges folyó kiadásoknak a költségvetési irányvonalhoz való hozzájárulása, amelyet a jelenlegi energiatámogatási intézkedések fokozatos megszüntetése befolyásol, az előrejelzések szerint a GDP 0,4 %-ának megfelelő mértékben expanzív lesz, ami arra utal, hogy az említett jelenlegi energiatámogatási intézkedésekből származó, a GDP 0,8 %-át kitevő megtakarításokat teljes mértékben felhasználják a 2024-ben nettó folyó kiadásokat növelő expanzív politikákhoz, beleértve a munkaadóék csökkentését is. A szükséghelyzeti energiatámogatási intézkedéseket 2023-ban és 2024-ben kivezetik. Ez összhangban van a Tanács ajánlásával. Azonban a kapcsolódó megtakarításokat az előrejelzés szerint nem használják fel teljes mértékben a költségvetési hiány csökkentésére. Fennáll annak a kockázata, hogy ez nem fog megfelelni a Tanács ajánlásában foglaltaknak.

(19) Emellett a Tanács azt is ajánlotta, hogy Olaszország tartsa fenn a nemzeti finanszírozású közberuházások szintjét, és biztosítsa az Eszköz keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatások és az egyéb uniós alapok hatékony felhasználását, különösen a zöld és a digitális átállás előmozdítása érdekében. A Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése szerint a nemzeti finanszírozású közberuházások a 2023. évi GDP-arányos 2,9 %-hoz képest 2024-ben a GDP 2,8 %-ára csökkennek ([20]). Ez összhangban van a tanácsi ajánlással. Viszont az uniós forrásokból – ideértve az Eszköz keretében nyújtott vissza nem térítendő támogatásokat is – finanszírozott közkiadások a 2023. évi GDP-arányos 1,2 %-hoz képest 2024-ben várhatóan a GDP 0,8 %-ára csökkennek, főként a kohéziós célú és az európai területeknek nyújtott helyreállítási támogatással (REACT-EU) összefüggésben.

(20) Az előrejelzés zárónapján ismert szakpolitikai intézkedések alapján, és változatlan szakpolitikát feltételezve, a Bizottság 2024. tavaszi előrejelzése 2025-ben a GDP 4,7 %-ának megfelelő államháztartási hiányt prognosztizál. A hiány 2025. évi növekedése főként a munkát terhelő adóék csökkentésének a szakpolitika változása nélküli alapon várható meghosszabbítását és a kamatkiadások további növekedését tükrözi. A GDP-arányos államadósság 2025 végére várhatóan tovább nő, 141,7 %-ra. A GDP-arányos államadósság 2025-re előre jelzett növekedése főként a kevésbé kedvező kamatnövekedési különbözetet, valamint az állam által támogatott lakásfelújítások késedelmes pénzügyi hatásával összefüggő adósságnövelő SFA-tételeket tükrözi.

(21) Olaszország GDP-hez viszonyított adóbevételei viszonylag magasak a hasonló tagállamokhoz képest, és a fő hozzájárulás a munkát terhelő adókból származik. Miután a parlament jóváhagyta az adórendszer reformjára vonatkozó széles körű felhatalmazást biztosító törvényt, a kormány több végrehajtási rendeletet is elfogadott. Az eddig elfogadott intézkedések azonban nem kezelik az adórendszer fő kihívásait, és a munkaerő-adóék 2024-ig jogszabályba foglalt, átmeneti rendelkezésekkel finanszírozott csökkentése meglehetősen korlátozott. Emellett az átalányadó-rendszereknek – az önfoglalkoztatókra is történő – kiterjesztése rontja az adórendszer horizontális méltányosságát és hatékonyságát azáltal, hogy csökkenti az újraelosztást, előnyben részesít egyes adófizetői kategóriákat, és visszatartja a vállalkozások növekedését. Ezenfelül, bár a helyreállítási és rezilienciaépítési terv részeként számos fontos adóhatósági és egyszerűsítési intézkedés – például az előre kitöltött héabevallások – végrehajtása folyamatban van, más közelmúltbeli intézkedések azzal a kockázattal járnak, hogy kedvezőtlen hatást gyakorolnak az adóügyi megfelelésre. Ezek közé tartozik az adószámlák behajtására vonatkozó ötéves időszak, az adók és társadalombiztosítási járulékok kijátszásával kapcsolatos szankciók csökkentése, valamint az adóamnesztiához hasonló intézkedések megújítása. A kisvállalkozások adókötelezettségeiről szóló, az adófizető és az adminisztráció közötti előzetes megállapodás rendszerének az adóügyi megfelelésre gyakorolt hatása ugyancsak szoros nyomon követést indokol. Összességében az adórendszer strukturálisabb és növekedésbarátabb reformja szükségessé tenné, hogy az adóterhek költségvetési szempontból semleges módon áthelyeződjenek a termelési tényezőkről más, a növekedést kevésbé hátráltató forrásokra. E tekintetben még nem ismertek a hozzáadottérték-adó tervezett észszerűsítésére vonatkozó részletek, ugyanakkor a nagyrészt elavult és a piaci értékektől eltérő kataszteri értékek aktualizálása nem szerepelt az adóreformról szóló kerettörvényben. Emellett jelentős adóbevétel-kiesés figyelhető meg az állami koncessziókkal kapcsolatban, beleértve a tengerpartokat is. Emellett a környezetvédelmi adókból származó viszonylag magas bevételek ellenére Olaszország adórendszere jobban támogathatná a zöld átállást, különösen azáltal, hogy az adózást hozzáigazítja az energiaforrások és a járművek – többek között a vállalati autók – CO_2-kibocsátásának szintjéhez.

([20]) Az első tizedesjegyre való kerekítéskor a nemzeti finanszírozású közberuházások különbsége 2023 és 2024 között 0,0.

(22) Az (EU) 2021/241 rendelet 19. cikke (3) bekezdésének b) pontjával és az említett rendelet V. mellékletének 2.2. kritériumával összhangban a helyreállítási és rezilienciaépítési terv 2026-ig végrehajtandó, egymást kölcsönösen erősítő reformok és beruházások széles körét tartalmazza. Az említett reformok és beruházások várhatóan segítenek kezelni a releváns országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívások mindegyikét vagy jelentős részét. E szoros időkereten belül Olaszország hosszú távú versenyképességének a zöld és a digitális átállás révén történő fokozásához kulcsfontosságú gyorsan haladni a REPowerEU-fejezetet is tartalmazó helyreállítási és rezilienciaépítési terv eredményes végrehajtásával, biztosítva ugyanakkor a társadalmi méltányosságot. A helyreállítási és rezilienciaépítési tervben foglalt kötelezettségvállalások 2026 augusztusáig történő teljesítése szempontjából meghatározó jelentőséggel bír, hogy Olaszország – a vonatkozó kihívások kezelésével – folytassa a reformok végrehajtását és felgyorsítsa a beruházásokat, miközben stabil közigazgatási kapacitást biztosít. A beruházások főképpen a helyreállítási és rezilienciaépítési terv végrehajtásának vége felé összpontosulnak, és különös figyelmet érdemelnek. A helyreállítási és rezilienciaépítési terv sikeres végrehajtásához alapvető fontosságú a helyi és regionális hatóságok, a szociális partnerek, a civil társadalom szereplői és más releváns érdekelt felek szisztematikus bevonása a széles körű felelősségvállalás biztosítása érdekében.

(23) A kohéziós politikai programok félidős felülvizsgálatának részeként Olaszországnak – az (EU) 2021/1060 európai parlamenti és tanácsi rendelet ([21]) 18. cikkével összhangban – 2025 márciusáig felül kell vizsgálnia az egyes – az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA), az Európai Szociális Alap Plusz (ESZA+), a Kohéziós Alap és az Igazságos Átmenet Alap (IÁA) által támogatott – programokat, figyelembe véve többek között a 2024. évi országspecifikus ajánlásokban azonosított kihívásokat, valamint a nemzeti energia- és klímatervét. Az említett felülvizsgálat képezi az alapját az egyes programokhoz nyújtott uniós finanszírozás végleges allokációjának. Noha Olaszország eredményeket ért el a kohéziós politikai programoknak és a szociális jogok európai pillérének a végrehajtása terén, az ország továbbra is kihívásokkal szembesül, és nem szűntek meg a regionális egyenlőtlenségek a középső-északi és a déli területek között. Alapvető fontosságú a kohéziós politikai programok végrehajtásának felgyorsítása, valamint a közigazgatási kapacitás megerősítése nemzeti, de különösen szubnacionális szinten. A programok keretében elfogadott prioritások továbbra is relevánsak. A közigazgatási kapacitásra vonatkozó intézkedéseken túl különösen fontos a kutatásba, az innovációba és a versenyképességbe történő beruházások gyors végrehajtása, különösen a kevésbé fejlett régiókban, az infrastruktúrafejlesztési tervekkel és a regionális intelligens szakosodási stratégiákkal párhuzamosan. Olaszországnak folytatnia kell az alapvető közszolgáltatások – különösen a víz- és hulladék-szolgáltatások – minőségének javítását délen, többek között az egyedi szolgáltatók regionális szintű támogatásával. Továbbra is fontos a továbbképzés és az átképzés előmozdítása, többek között a zöld átállás érdekében, a felsőfokú végzettséggel rendelkezők számának és a képzésben részt vevő felnőttek arányának növelése révén. Továbbra is prioritás a nem foglalkoztatott, oktatásban és képzésben nem részesülő fiatalok számának csökkentése az oktatási rendszer javítása és az aktív munkaerőpiaci politikák célzottabbá tétele révén, különösen délen. Emellett folytatni kell a nők foglalkoztatásának támogatását a megfizethető és minőségi kigyermekkori gondozások számának megnövelésével. Olaszország az (EU) 2024/795 európai parlamenti és tanácsi rendelettel ([22]) létrehozott Stratégiai Technológiák Európai Platformját is felhasználhatná az ipari ökoszisztémák átalakításának támogatása érdekében, különösen délen. A hatékony beavatkozás olyan integrált iparpolitikákat vonhat maga után, amelyek támogatják a stratégiai technológiák fejlesztését és alkalmazását, különösen a digitális innováció, a tiszta és erőforrás-hatékony technológiák területén, különösen azokban az ágazatokban, amelyek már most is markáns jelenléttel jellemezhetők délen, mint például a gépjárműipar és az aeronautikai ipar. A déli régió új, egységes különleges gazdasági övezetre vonatkozó stratégiai terve a kritikus projektek célkeresztbe állításával és az értékláncok közötti integráció megerősítésével koherens keretté válhat az üzleti innováció és a termelékenység fellendítése céljából.

(24) A helyreállítási és rezilienciaépítési terv és más uniós alapok által kezelt gazdasági és társadalmi kihívásokon túl Olaszország számos további kihívással szembesül az adózással, a demográfiával – többek között annak a költségvetési fenntarthatóságra, az iparstratégiára és a versenypolitikára gyakorolt hatásaival – kapcsolatban.

(25) Olaszország egyike azon tagállamoknak, ahol a legidősebb a népesség, a legalacsonyabb a születési arány, és az első gyermeküket világra hozó nők életkora az átlagosnál magasabb. A migrációs mérleg továbbra is pozitív, de már nem ellensúlyozza az alacsony születési arányt. Ennek eredményeként a munkaképes korú népesség létszámának csökkenése folytatódik, ami korlátozza a potenciális növekedést. A kedvezőtlen demográfiai fejlemények 2040-ig várhatóan növelni fogják a GDP-arányos nyugdíjkiadásokat, amit tovább súlyosbítanak az elmúlt években bevezetett korengedményes nyugdíjazási rendszerek. Hosszabb távon a nyugdíjkiadások várhatóan fokozatosan csökkennek,

([21]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alap Pluszra, a Kohéziós Alapra, az Igazságos Átmenet Alapra és az Európai Tengerügyi, Halászati és Akvakultúra-alapra vonatkozó közös rendelkezések, valamint az előbbiekre és a Menekültügyi, Migrációs és Integrációs Alapra, a Belső Biztonsági Alapra és a határigazgatás és a vízumpolitika pénzügyi támogatására szolgáló eszközre vonatkozó pénzügyi szabályok megállapításáról (HL L 231., 2021.6.30., 159. o., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1060/oj).

([22]) Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/795 rendelete (2024. február 29.) a Stratégiai Technológiák Európai Platformjának (STEP) létrehozásáról és a 2003/87/EK irányelv, valamint az (EU) 2021/1058, az (EU) 2021/1056, az (EU) 2021/1057, az 1303/2013/EU, a 223/2014/EU, az (EU) 2021/1060, az (EU) 2021/523, az (EU) 2021/695, az (EU) 2021/697 és az (EU) 2021/241 rendelet módosításáról (HL L, 2024/795, 2024.2.29., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/795/oj).

a 2011-es nyugdíjreformnak is köszönhetően, feltéve, hogy azt teljes egészében végrehajtják, többek között a korengedményes nyugdíjazási rendszerek korlátozása révén. A – különösen nők és a fiatalok számára – erősebb és befogadóbb munkaerőpiac kialakítása, valamint a munkahelyek minőségének javítása – többek között a dolgozói szegénység alacsonyabb szintje és az atipikus formákban dolgozó munkavállalók szociális védelemhez való jobb hozzáférése tekintetében – segíthet a demográfiai kihívás enyhítésében. E célból a családdal kapcsolatos politikák is fontos szerepet játszhatnak, ideértve a munka és a magánélet közötti egyensúlyt, az esélyegyenlőséget, valamint az elérhető és magas színvonalú ápolási-gondozási szolgáltatásokat előmozdító intézkedéseket is. Ezen túlmenően a migrációt a demográfiai hanyatlás ellensúlyozására is fel lehetne használni, különösen rövid és középtávon. Noha a 2024-ben hozott intézkedések növelik az Olaszországba befogadott harmadik országbeli állampolgárok számát, és egyszerűsítik a külföldi oktatási címek elismerését, a magasan képzett munkavállalók és diákok vonzására és megtartására irányuló átfogó stratégia továbbra is kulcsfontosságú a képzett munkaerő elvándorlása elleni küzdelemben és a demográfiai tendenciák ellensúlyozásában. Az említett kihívások kezelése ezzel összefüggésben hozzájárulna a társadalmi felzárkózás támogatásához is, összhangban a Bizottság által a társadalmi konvergenciával kapcsolatos keret jellemzői alapján végzett második elemzéssel, amelyre 2024-ben került sor első alkalommal. Az (EU) 2024/1263 rendelet 3. cikke (3) bekezdésének b) pontjával összhangban az európai szemeszternek magában kell foglalnia a foglalkoztatási iránymutatások végrehajtásának a Bizottság általi felügyeletét, többek között a társadalmi konvergenciával kapcsolatos kockázatok azonosítását célzó kereten keresztül.

(26) A dél-olaszországi gazdaság hozzájárult a Covid19-válság utáni fellendüléshez. Mindazonáltal a déli régiókat továbbra is alacsonyabb hozzáadott értékkel bíró gazdasági tevékenységek jellemzik, mint a közép-északi régiókat. A déli régiók exportjára ezenkívül várhatóan különösen nagy hatással lesznek a dekarbonizációs erőfeszítések. Számos szakpolitikai intézkedés támogatja a déli gazdasági tevékenységeket, különösen az adóösztönzők. 2023-ban Olaszország egyetlen különleges gazdasági övezetet hozott létre délen, és – 2024. március 1-jétől kezdődő hatállyal – a Miniszterek Tanácsának elnökségén belül egyetlen szervre ruházta át az előző övezetekért való felelősséget. Az erre az övezetre vonatkozó stratégiai tervet 2024. július 31-éig várhatóan jóváhagyják. Az Eszköz és más uniós alapok hozzájárulnak a déli régiók beruházásaihoz és reformjaihoz. A déli régióra vonatkozó ipari és fejlesztési stratégiára van szükség a meglévő szakpolitikai intézkedések célzottabbá tétele, valamint az uniós és nemzeti beruházások hozzáadott értékének növelése érdekében. E tekintetben a déli régió számos ágazatban jelentős potenciállal rendelkezik, mint például a földközi-tengeri logisztika és a megújulóenergia-értékláncok. Ezen túlmenően a tudomány és a vállalkozások közötti kapcsolatok megerősítése – annak érdekében, hogy a tudományos ismereteket gyakorlati megoldásokká lehessen alakítani – kulcsfontosságú az ipar újjáélesztése és a déli régiónak a globális értékláncokban való pozicionálása szempontjából. E célból alapvető fontosságú lesz a technológiatranszfer-irodák szerepének további intézményesítése, különösen délen, például a közigazgatási kapacitás megerősítése révén. Az említett stratégiai ágazatoknak a fejlesztési stratégiában történő meghatározása és kiválasztása fontos tényező a déli régiók versenyképességének növelésében, ami nemzeti szinten pozitív hatással jár. A meglévő szakpolitikai intézkedések célzottabbá tétele és a tervezett beruházásoknak az említett ágazatokra való összpontosítása tovább növelheti azok gazdasági hatását.

(27) Az üzleti környezet javítása megkönnyítené a vállalkozói tevékenységet, a verseny jobb keretfeltételei kedveznének az erőforrások hatékonyabb elosztásának, és versenyképességet és termelékenységnövekedést idéznének elő. A nagyobb verseny és a jobb ágazati szabályozás a fogyasztók javát is szolgálná, és javítaná az államháztartást, segítve Olaszországnak a (10) preambulumbekezdésben említett magas államadóssággal és gyenge termelékenységnövekedéssel kapcsolatos sebezhetőségének kezelését. A 2021. és 2022. évi éves versenyjogi törvények végrehajtása megkezdődött, és még folytatódnia kell. Az olasz helyreállítási és rezilienciaépítési terv az olasz jogszabályokkal összhangban évente versenyjogi törvény elfogadását irányozza elő. Ugyanakkor nem határozza meg az éves versenyjogi törvény hatálya alá tartozó valamennyi ágazatot. Különösen indokolt a megbízható szabályozási hatásvizsgálaton alapuló jogalkotási kezdeményezés a kiskereskedelemben, mindenekelőtt az új üzletek létesítésére és az értékesítésösztönzésre vonatkozó szabályozás tekintetében, a szabályozott szakmák esetében, különösen a hozzáférési feltételek megkönnyítése érdekében, valamint a vasutak esetében, ahol a regionális szállítási és helyközi szolgáltatásokra vonatkozó szerződések odaítélésének versenyképesnek kell lennie. Emellett, az olasz versenyhatóság szerint számos más ágazatban, például a postai szolgáltatásokban, a gyógyszeriparban, a kereskedelmi kamarákban és a gépkocsivezetővel együtt történő autóbérlési szolgáltatásokban továbbra is jelentős versenyakadályok állnak fenn.

(28) Az euroövezeti tagállamok gazdaságai közötti szoros összefonódásokra és a gazdasági és monetáris unió működéséhez való együttes hozzájárulásukra tekintettel 2024-ben a Tanács azt ajánlotta, hogy az euroövezeti tagállamok tegyenek intézkedéseket – többek között helyreállítási és rezilienciaépítési terveik révén – az euroövezetről szóló 2024. évi ajánlás végrehajtása érdekében. Olaszország esetében az 1., 2, 3. és 4. ajánlás hozzájárul az euroövezetről szóló 2024. évi ajánlásban foglalt első, második, harmadik és negyedik ajánlás végrehajtásához.

(29) A Bizottság részletes felülvizsgálatának és az egyensúlyhiány fennállására vonatkozó következtetéseinek fényében az 1176/2011/EU rendelet 6. cikke szerinti ajánlások tükröződnek az 1., a 2., a 3. és a 4. ajánlásban. Az 1. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések hozzájárulnak a magas államadósághoz kapcsolódó sebezhetőségek kezeléséhez. A 2., 3. és 4. ajánlásban említett szakpolitikai intézkedések segítenek a gyenge termelékenységnövekedéshez kapcsolódó sebezhetőségek kezelésében, és ezáltal a potenciális GDP növekedését is támogatják, és ennek eredményeképpen hozzájárulnak az 1. ajánlás kezeléséhez is. Az 1., 2., 3. és 4. ajánlás – a (28) preambulumbekezdéssel összhangban – egyaránt hozzájárul az egyensúlyhiány kezeléséhez és az euroövezetre vonatkozó ajánlás végrehajtásához,

AJÁNLJA, hogy Olaszország 2024-ben és 2025-ben hozzon intézkedéseket a következők szerint:

1. Kellő időben nyújtsa be a középtávú költségvetési-strukturális tervet. A megreformált Stabilitási és Növekedési Paktum követelményeivel összhangban 2025-ben korlátozza olyan mértékűre a nettó kiadások növekedési rátáját, ami biztosítja többek között, hogy az államadósság középtávon megalapozottan csökkenő pályára kerüljön, és az államháztartási hiány a Szerződésben a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték elérése irányába csökkenjen. A munkát terhelő adóék csökkentésére összpontosítva biztosítsa, hogy az adórendszer – a költségvetési fenntarthatósági célkitűzésekkel összhangban – jobban támogassa a növekedést többek között az adókiadások csökkentése és a kataszteri értékek aktualizálása révén, biztosítva ugyanakkor a méltányosságot és a progresszivitást, valamint támogatva a zöld átállást.

2. Erősítse meg az uniós alapok kezeléséhez szükséges közigazgatási kapacitást, gyorsítsa fel a beruházásokat és tartsa fenn a reformok végrehajtásának lendületét. Kezelje a vonatkozó kihívásokat, lehetővé téve a REPowerEU-fejezetet is magában foglaló helyreállítási és rezilienciaépítési terv folyamatos, gyors és hatékony végrehajtását, biztosítva a reformok és beruházások 2026 augusztusáig történő befejezését. Gyorsítsa fel a kohéziós politikai programok végrehajtását. E programok félidős felülvizsgálata keretében továbbra is összpontosítson az elfogadott prioritásokra, figyelembe véve a Stratégiai Technológiák Európai Platformja kezdeményezés által a versenyképesség javítására kínált lehetőségeket.

3. A potenciális növekedésre gyakorolt hatások enyhítése érdekében kezelje a negatív demográfiai tendenciákat, többek között a megfelelő készségekkel rendelkező munkavállalók vonzása és megtartása, valamint a munkaerőpiaci kihívások kezelése révén, különös tekintettel a nőkre, a fiatalokra és a dolgozói szegénységre, különösen az atipikus szerződéssel foglalkoztatott munkavállalók esetében.

4. Határozzon meg egy ipari és fejlesztési stratégiát a területi megosztottság csökkentése érdekében a jelenlegi szakpolitikai intézkedések racionalizálása és a kulcsfontosságú infrastrukturális projektek, valamint a stratégiai értékláncok figyelembevétele révén. Kezelje a még meglévő versenykorlátozásokat, különösen a kiskereskedelmi ágazatban, a szabályozott szakmákban és a vasúti ágazatban.

Kelt Luxembourgban, 2024. október 21-én.

a Tanács részéről

az elnök

NAGY I.